

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא
 פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים
 וילדיהם דרור הלל ואשר יש'
 עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי
 וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה
 רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים
 לרפואת חיים שמואל בן סימה
 לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

פנייה אישית

לומד יקר.

במשך שנים ארוכות ה"בקיצור" הופץ בקביעות כחברות מודפסות לאלפי לומדים.

בראשית הדרך היו נדיבים שקיבלו עליהם לממן את ההוצאות, אך בשלב מסוים נשארתי כמעט לבד עם כל ההוצאות ונכנסתי לגירעונות גדולים מאד עד שלבסוף הפסקתי את ההפצה בחברות.

עד היום אני נושא את המשא הזה, ובשל כך, פונה אני אליך, כמי שנעזר בקבצים אלו, נא **סייע בתרומה חד שנתית כפי יכולתך.**

סכום של 180 ש"ח מכל אחד יעזור לי מאד. ובכל מקרה, כל מי שיעביר לי סכום של 50 ש"ח ומעלה ויעביר לי כתובת דוא"ל או מספר וואצאפ, אשלח לו את הקובץ שלי **"להבין במקרא"** על החומש.

כמו כן ניתן להקדיש את הקבצים היומיים לעילוי נשמה או מטרה אחרת.

זריזים מקדימין למצוות

תרמו עכשיו

לחשבון ע"ש הורביץ. בנק פאג"י (52).

סניף 183. חשבון 654248.

ומן השמים תבורכו

באין אפשרות לעשות העברה

ניתן לתרום גם דרך [פייפל](#)

דף פ"ט

שיעור השמן של חלות תודה חצי לוג

[רביע לחלות ורקיקין ורביע לרבוכה]

יחד עם קרבן תודה באים ארבעה מיני לחמים, שלושה מיני מצה, [חלות, רקיקין, ורבוכה], ואחד מין חמץ, ובכל אחד ממיני המצה נותנים שמן, שנאמר, "וְהִקְרִיב עַל זֶבַח הַתּוֹדָה (א) חֲלוֹת מִצּוֹת בָּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן (ב) וְרִקִּיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בְּשֶׁמֶן (ג) וְסֹלֶת מְרֻבֶּקֶת חֲלוֹת בָּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן", שיעור כל השמן הבא עם הלחמים הללו הוא חצי לוג כאשר חצי ממנו ניתן לרבוכה וחצי ממנו ניתן לחלות ולרקיקין.

< **לדעת רבי עקיבא – דין זה, ששיעור השמן של לחמי תודה הוא חצי לוג, וחציו לחלות ולרקיקין, וחציו לרבוכה, למד מן הכתובים:**

- מתחילה אמרו שאם היה כתוב בעניין "שמן" פעם אחת בלבד ["חלות מצות בלולת בשמן"], היינו אומרים, ששיעור השמן הוא לוג אחד, כבכל המנחות, ששיעור שמנם הוא לוג, ומאחר שנאמר "שמן" פעם שניה, ["וְרִקִּיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בְּשֶׁמֶן"], הרי זה כריבוי אחר ריבוי וכל ריבוי אחר ריבוי הרי הוא מיעוט ללמד שאין להביא אלא חצי לוג שמן.

אולם דחו זאת כי אם הכתוב הראשון נצרך לגופו אין כאן אלא ריבוי אחד.

- ומסקנת הסוגיה שאם לא היה כתוב בעניין "שמן" כלל היינו אומרים שיש להביא לוג שמן, [שכן לא מצינו בשום מקום חלות ורקיקין בלא שמן], אולם, מאחר שנאמר בעניין שתי פעמים שמן, ["חלות מצות בלולת בשמן. וְרִקִּיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בְּשֶׁמֶן"], הרי אלו שני ריבויים, וכל ריבוי אחר ריבוי הרי הוא מיעוט, ללמד שאין להביא אלא חצי לוג שמן. ומהכתוב השלישי, "וְסֹלֶת מְרֻבֶּקֶת חֲלוֹת בָּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן" יש ללמוד, ששיעור השמן הניתן ברבוכה, הוא כשיעור השמן הניתן בחלות וברקיקין יחד, ומכאן שברבוכה נותן רביעית הלוג, ובחלות וברקיקין יחד נותן עוד רביעית הלוג.

< **ולדעת רבי אלעזר בן עזריה – דין זה, ששיעור השמן של לחמי תודה הוא חצי לוג, וחציו לחלות ולרקיקין, וחציו לרבוכה, הוא הלכה למשה מסיני, ואינו למד מהכתובים.**

שלושה דברים שהם הלכה למשה מסיני

[לדברי רבי אלעזר בן עזריה בסוגיתנו]

א. שיעור חצי לוג שמן של [שלושת מיני מצה של] לחמי תודה.

ב. שיעור רביעית הלוג שמן של [חלות ורקיקין של] לחמי נזיר.

ג. אחד עשר יום שבין נידה לנידה.

אשה שרואה דם פעם ראשונה, הרי היא נידה

שבעה ימים, [שנאמר "וְאֵשָׁה כִּי תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה זָבָה בְּבִשְׂרָה שְׁבַעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל הַנֶּגַע בָּהּ יִטָּמָא עַד הָעֶרְבִי"], ובין אם ראתה טיפה אחת של דם, ובין אם היתה שופעת כל שבעה ימים, במוצאי היום השביעי, אם פסק ממנה הדם, היא טובלת וטהורה. ומעתה כל דם שתראה במשך אחד עשר הימים שאחר ימי נידותה, אינו דם נידה, אלא דם זיבה, [שנאמר, "וְאֵשָׁה כִּי יִזוּב זוֹב דָּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת נִדְתָּהּ אוֹ כִּי תִזוּב עַל נִדְתָּהּ כָּל יָמֵי זוֹב טָמְאָתָה כִּימֵי נִדְתָּהּ תִּהְיֶה טָמְאָה הוּא"], [אם ראתה יום אחד או שני ימים היא זבה קטנה, להיות טמאה יום אחד, וטובלת ביום שאחר ראייתה, וטהורה, ואם ראתה שלושה ימים רצופים, היא זבה גדולה, שאינה נטהרת אלא אחר שתספור שבעה ימים נקיים בלא ראייה, שנאמר "וְאִם סָהְרָה מִזוֹבָה וְסָפְרָה לָּהּ שְׁבַעַת יָמִים וְאַחַר תִּטְהַר"], ורק אחרי שיעברו אחד עשר יום אלו, [ולא נטמאה בהם בזיבה, או שנטמאה בהם בזיבה ונטהרה], כשתחזור ותראה דם, תהא שוב נידה. ושיעור זה של אחד עשר יום, הוא הלכה למשה מסיני.

המביא מנחה של כמה עשרונות

לדעת תנא קמא של משנתנו – לכל עשרון של סולת, יש להביא לוג אחד של שמן. ואם כן, כשמביא עשרון אחד של סולת, מביא עמו לוג אחד של שמן לבוללו עמו, וכשמביא ששים עשרונים של סולת, מביא עימם ששים שמן לבוללם עימם. ודין זה, למד מהכתוב בענין קרבנות מצורע עני, "וְאִם דָּל הוּא וְאֵין יָדוֹ מִשְׁנֵת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתַנוּפָּה לְכַפֵּר עָלָיו וְעֶשְׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד בָּלוּל בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן", שלא היה צריך לכתוב שעליו להביא מנחה "וְעֶשְׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד", כי היינו למדים זאת מקרבנות מצורע עשיר, שמביא שלושה עשרונות לשלוש קרבנות, ואם כן, עני שמביא קרבן אחד מביא עשרון אחד, והטעם שכתבה תורה בפירוש, "וְעֶשְׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד", כדי לסמוך זאת לסוף הכתוב "וְלֹג שֶׁמֶן", ללמד, שלעולם, לכל עשרון של סולת יש להביא לוג אחד של שמן. [ורבי אליעזר בן יעקב ורבי נחמיה אומרים שנצרך הכתוב "וְעֶשְׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד" לגופו, כי היה מקום לומר, הואיל והקלה תורה על עני, לפחות מקרבנותיו, הקלה עליו גם לפחות ממנחת נסכים, שלא יביא כלל, ולכן פירשה תורה, שבזה לא הקלו עליו ויביא מנחה "וְעֶשְׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד". אולם חכמים אומרים, שאין הדבר נצרך לגופו, כי לא מצינו בשום מקום קרבן בלא מנחה כלל].

ולדעת רבי אליעזר בן יעקב ורבי נחמיה – לכל המנחות אין מביאים אלא לוג אחד של שמן, בין שהיתה מנחה מועטת, של עשרון אחד, ובין שהיתה מנחה מרובה, של ששים עשרונות. ודין זה למד מהכתוב הנ"ל, שנאמר בו, "לְמִנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן", ללמד, שלכל המנחות די בלוג אחד של שמן. [ודין נוסף למד מהכתוב הזה כמבואר מיד בסמוך].

אין מנחה פחותה מעשרון

לדברי הכל יש ללמוד מהכתוב "לְמִנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן", שלכל מנחה יש לוג שמן, ומאחר שכבר נתבאר, שלדברי הכל, לוג שמן הוא השיעור הבא עם עשרון סולת, [ולדעת מקצת החכמים הוא השיעור הבא אף עם כמה עשרונות], למדנו מכאן, שאין מנחה פחותה מעשרון סולת.

שיעור היין של מנחת נסכים

מידת היין שווה לשנים עשר לוג, שנאמר בענין שמן המשחה, "וְשֶׁמֶן זַיִת הַיַּיִן", ודרשו חכמים, שהכוונה לשנים עשר לוג, כמנין ז"ה, שנאמר, "שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יִהְיֶה צֵרֶה לִי לְדוֹרֵיכֶם".

והיין של מנחת נסכים מפורש בכמה מקומות בכתובים על פי מידה זו של היין, ואחד מהם בענין קרבנות ראש חודש, שנאמר, "וְיִנְסְפִיָּהֶם חֲצִי הַהֵיחָן [=6 לוג] יִהְיֶה לְפָר וְשְׁלִישֵׁת הַהֵיחָן [=4 לוג] לְאֵיל וּרְבִיעֵת הַהֵיחָן [=3 לוג] לְכֶבֶשׂ יָיִן".

שיעור השמן הניתן במנורה

בעניין הדלקת נרות המנורה נאמר, "בְּאֵהָל מוֹעֵד מִחוּץ לַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל הַעֲדַת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אֶהְרֹוּ וּבְנִי מַעֲרָב עַד בְּקֶרֶת לְפָנָי ה' חֲסֵת עוֹלָם לְדוֹרֹתֵם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", ללמד שיש לתת במנורה שמן שתהא דולקת והולכת מהערב ועד הבוקר.

ושיערו חכמים, ששיעור השמן שיש לתת לכל נר, כדי שידלק כן אף בלילות הארוכים ביותר, הוא חצי לוג, ואם כן, יש להביא בכל יום שלושה וחצי לוגין, חצי לוג לכל נר.

- י"א שכשבדקו חכמים את הדבר, בדקו ממעלה למטה, כלומר תחילה ניסו להדליק בהרבה שמן, וראו שדולק יותר מלילה שלם, ופחתו מעט מעט, עד שראו שהשיעור הוא חצי לוג, ולא חששו לכך שבאופן הזה היו צריכים להשליך בכל יום את הנותר, כי אין עניות במקום עשירות.

- י"א שכשבדקו חכמים את הדבר, בדקו ממטה למעלה, כלומר תחילה ניסו להדליק במעט שמן, וראו שאינו דולק עד הבוקר, והוסיפו מעט מעט, עד שראו שהשיעור הוא חצי לוג לכל הלילה, אבל לא בדקו ממעלה למטה באופן שהיו צריכים לאבד את הנותר, כי התורה חסה על ממונם של ישראל.

זמן הדלקת המנורה

בעניין הדלקת נרות המנורה נאמר, "בְּאֵהָל מוֹעֵד מְחוּץ לַפְּרֶכֶת אֲשֶׁר עַל הַעֲדַת יַעֲרֹף אֹתוֹ אֶהְרֹץ וּבְנִי מֵעֶרֶב עַד בֶּקֶר לִפְנֵי ה' חֲשֵׁת עוֹלָם לְדֹרֹתֶם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", ואמרו חכמים, שאין לך עבודה שהיא כשרה מערב, [אחר שקיעת החמה ואחר כל העבודות], עד הבוקר, אלא הדלקת הנרות בלבד.

בלילת מנחת נסכים			
בלילה	שמן	סולת	
[עבה] 2 לוגין לעשרון 1	6 לוגין	3 עשרונים	מנחת נסכים של פר
[עבה] 2 לוגין לעשרון 1	4 לוגין	2 עשרונים	מנחת נסכים של איל
[דקה] 3 לוגין לעשרון 1	3 לוגין	1 עשרון	מנחת נסכים של כבש

עירוב כמה קרבנות בהעלאתם למזבח

א. עירוב אימורים וחלבים של שני קרבנות.

בברייתא מבואר, שאין לערב חלבי שני קרבנות בהקטרתם, אלא מקטיר כל אחד בפני עצמו, שנאמר, "וְהִקְרִיב מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים ... הָאֵלֶּה ... וְאֵת הַחֶלֶב ... וְאֵת שְׁתֵּי הַכֶּלִּית ... וְאֵת הַיִּתְרָת ... וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן הַמְזַבֵּחַ לֶחֶם אֵשָׁה לַה'", ללמד שיש להקטיר כל קרבן בפני עצמו.

[ודין זה הוא לכתחילה, אבל בדיעבד, אם ערבו את החלבים של שני קרבנות והקטירו לא נפסלו].

ב. עירוב מנחות.

מתוך הסוגיה מבואר, שדין המנחות כדין החלבים, ולכן אין לערב שתי מנחות להקטירן יחד.

אולם בדיעבד אם הקטיר שתי מנחות יחד לא נפסלו.

ג. עירוב נסכי יין.

דין זה יתבאר בעזה"י להלן.

לישת כמה מנחות יחד

מעיקר הדין, אין ללוש שתי מנחות יחד לעשות מהם עיסה אחת, [כגון לקחת שני עשרונים של מנחת איל, עם שלושה עשרונים של מנחת פר, וללוש אותם בארבעה לוגין של איל, ובששה לוגין של פר, שתהא עיסה מחמישה עשרונים ועשרה לוגין], כי כשילוש אותן יחד, לא יוכל להקטיר כל מנחה בפני עצמה, וכבר נתבאר לעיל, שאין להקטיר שתי מנחות יחד.

ובדיעבד אם לש שתי מנחות יחד,

< כשלישת שתיהן שווה, [כגון מנחת פר ומנחת איל, שבשתיהן יש שני לוג שמן לכל עשרון סולת, ואם כן עיסת שתיהן עבה], לא נפסלו בלישה, כי גם אחר עירובם עיסתם עבה כדין, ומאחר שלא נפסלו וכבר נתערבו, מקטיר אותם והן כשרות.

[ומהטעם הזה, בכל האופנים הבאים, כשנתערבו מנחות, מקריבים אותן (א) מנחת כבש עם מנחת כבש. (ב) מנחת איל עם מנחת איל. (ג) מנחת פר עם מנחת פר. (ד) מנחת איל עם מנחת פר. ואין חילוק בזה, בין שהיו המנחות של שני קרבנות של אותו יום, או של קרבנות של שני ימים שונים. וכן אין חילוק בזה, בין שהיו שתי המנחות של יחיד או של ציבור, או שאחת של יחיד ואחת של ציבור].

< אבל כשלישת שניהם שונה, [כגון מנחת כבש ומנחת איל, שלישת מנחת כבש רכה, שלושה לוגין לכל עשרון, ומנחת איל עבה, שני לוגין לכל עשרון], מאחר שעל ידי העירוב משתנית העיסה לכל אחת מהמנחות, שלסולת מנחת הכבש מגיע פחות שמן מהראוי לה, ולסולת מנחת האיל מגיע יותר שמן מהראוי לה, המנחות הללו נפסלות, וממילא אי אפשר להקריבן.

[ולדברי רבי יוחנן, הדין הזה הוא דין משנתנו, שמנחות נסכים שוות שנתערבו בלישה קרבות, ומנחות נסכים שאינן שוות שנתערבו בלישה אינן קרבות].

עירוב נסכי יין של כמה קרבנות

לתירוץ הראשון של אביי – מעיקר הדין לעניין עירוב, נסכי הקרבנות, דינם כחלבי הקרבנות וכמנחות נסכים, שלכתחילה אין לערב שני קרבנות יחד, ולכן יש לנסך יין כל קרבן בפני עצמו. אולם, אם כבר נתערבה מנחת נסכים של שני קרבנות, [באופן שלא נפסלו המנחות בעירוב], מאחר שהמנחות קריבות בעירוב, גם את היין של שתי הקרבנות מותר לנסך בעירוב.

[אבל כשנפסלו המנחות המעורבות, כגון שלש מנחת פר עם מנחת כבש, לא ינסך את יינם יחד, כי מאחר שנפסלו המנחות של הקרבנות, ועליו להביא מנחות אחרות, הרי זה כשני קרבנות שלא נתערבו מנחותיהם, שאין לערב את נסכיהם].

ולתירוץ השני של אביי – מעיקר הדין לעניין עירוב, נסכי הקרבנות אינם כחלבים וכמנחות, כי הכתוב האוסר לערב מדבר בהקטרה [וְהִקְטִירוּ], והיין אינו מוקטר על אש המזבח, אלא מתנסך, ולכן, מעיקר הדין מותר לערב נסכי שתי קרבנות אף לכתחילה. אלא שחכמים חששו, שמא כשיערבו נסכי שתי קרבנות, יבואו לערב גם את מנחותיהם, ולכן, כל זמן שלא קרבו המנחות של הקרבנות, תקנו חכמים שלא יערבו את נסכיהם. אבל אם כבר קרבו המנחות, מותר לערב את הנסכים. ואף כשלא קרבו המנחות, אם

טעו ועירבו אותם בלישה, [באופנים שאינן נפסלות], מאחר שכבר אין לחוש שיערבוב, כי הן כבר מעורבות, ממילא מותר לערב גם את הנסכים.

מנחת נסכים של הכבש הבא עם העומר

יחד עם מנחת העומר, היו מקריבים כבש אחד לעולה, שנאמר, "וַעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַזֶּה כְּכַסְּתֶם אֶת הָעֹמֶר כְּכַסְּתֶם בְּיָמֵי בְּרִית יִיחֹם וְנִסְפָּה יִין רְבִיעֵת הַהֵי"ן."

ומנחת נסכים שלו, שונה משאר מנחות של כבשים, [שכל שאר הכבשים מנחתם עשרון אחד, וזה שני עשרונים], שנאמר "וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן אֶשֶׁה לַה' רֵיחַ נִיחֹם וְנִסְפָּה יִין רְבִיעֵת הַהֵי"ן."

ומכל מקום רק הסולת של כבש זה היה שונה משאר כבשים **אבל** נסכיו רביעית ההין כנסכי שאר כבשים שנאמר "וְנִסְפָּה יִין רְבִיעֵת הַהֵי"ן."

ולא רק היין היה כשאר כבשים, אלא **אף השמן** הניתן בסולת, אף שהסולת כפולה, השמן אינו כפול, ושיעורו רביעית ההין, שנאמר "וְנִסְפָּה יִין", הקרי בוי"ו כאילו כתוב "ונסכו", והכתיב בה"א, כמו "וְנִסְפָּה", כלומר השמן שהוא נסכה של המנחה, להקישם זה לזה, וללמד שכשם שהיין שיעורו רביעית ההין, כך השמן שיעורו **רביעית ההין**.

נסכי אשם מצורע ששחטו שלא לשמו

לדעת רבי יוחנן, כשם שאשם מצורע הקרב לשמו טעון נסכים, כך **אשם מצורע שנשחט שלא לשמו טעון נסכים**, והטעם לכך כי אשם מצורע שנשחט שלא לשמו אינו קרב למזבח, [שהרי לצורך המצורע אינו ראוי, כי נשחט שלא לשמו, וכעולה אינו קרב כי שם אשם עליו, ולנדבה אינו קרב כי אין אשם בא נדבה], ואם כן, אם לא יקרבו נסכיו, אין ממנו חלק למזבח, ולכן נסכיו קדשו עמו, והם קרבים למזבח, והוא נאכל כולו לכהנים.

- **לדברי אביי**, **כן דין כל הקרבנות שמביאים עימהם דבר נוסף**, שאף כשנשחטו שלא לשמם, **מביאים את אותו הדבר הנוסף**, ובכלל זה: (א)

כבש הבא עם העומר שנשחט שלא לשמו מנחתו כפולה כמו שנשחט לשמו. (ב) תמיד של שחר שנשחט שלא לשמו, מביא עמו שני גזרי עצים בכהן אחד כמו שנשחט לשמו. (ג) תמיד של בין הערבים שנשחט שלא לשמו מביא עמו שני גזרי עצים בשני כהנים כמו שנשחט לשמו.

- **ולדברי רבא**, שאר קרבנות שניתן להקריבם למזבח, אף כשנשחטו שלא לשמם, כי הם עולות, ועולה קרבה גם בנדבה, אין צורך להביא עימהם את הדבר הנוסף, **ורק אשם מצורע**, שאי אפשר להקריבו כשנשחט שלא לשמו, יש להביא לכל הפחות את מנחת נסכיו, כדי שיגיע חלק מהקרבת למזבח.

דף צ'

רוב הדברים שהיו צריכים למודדס במקדש, [כסולת המנחות], **היו נמדדים בכלי שהיה צורך למלאו עד שיהיה גדוש**, כדי שיחזיק מידה **שלימה**, [כגון כלי של מידת עשרון למדידת רוב המנחות, היה מחזיק עשרון על ידי שהיו ממלאים אותו עם גודשו], **ורק הכלי שבו מדדו את העשרון למנחת חביתין של כהן גדול**, היה **מחזיק עשרון שלם בלא להגדשו**.

[כן מבואר במשנתנו, וזה **כדעת רבי מאיר**. אבל לדעת חכמים, לא היה אלא כלי אחד של עשרון למדידת כל המנחות, ובכללה מנחת חביתין של כהן גדול, והוא היה מחזיק עשרון בלא להגדשו].

בירוצי המידות

לדברי הכל, **בירוצי מידות הלח קדושים**, **ובירוצי מידות היבש אינם קדושים**. כלומר, הממלא את מידת הלח, כגון שמילא מידת לוג בשמן לצורך מנחה, והעדיף יותר מדאי, עד שנפל הנותר לחוץ, הכל קדוש. אבל הממלא את מידת היבש, כגון שמילא מידת עשרון בסולת לצורך מנחה, והעדיף יותר מדאי, עד שנפל הנותר לחוץ, לא קדש הנופל. ונחלקו חכמים בטעם הדין הזה.

לדעת תנא קמא [הוא רבי יאשיה הנזכר בדף נ"ז] – הסיבה לחילוק בין מידות היבש למידות הלח היא, **כי מידות הלח נתקדשו הן מבפנים והן מבחוץ**, ולפיכך, הן מקדשות גם את מה שנגע בהן מלמעלה, אף שאחר כך נפל ולא נכנס לתוכן, **אבל מידות היבש לא נתקדשו אלא מבפנים ולא מבחוץ**, ולפיכך אינן מקדשות אלא מה שבתוכם, ולא מה שנשפך עליהם מלמעלה, ונפל בלא להיכנס לתוכן.

ולדעת רבי עקיבא – הטעם **שמידות הלח מקדשות את הבירוצים הוא כנ"ל**, כי **נתקדשו בין מבפנים ובין מבחוץ**, ולכן הן מקדשות גם את מה שנגע בהן מלמעלה, אף שאחר כך נפל ולא נכנס לתוכן, **אבל מידות היבש לא נתקדשו כלל**, לא מבחוץ ולא מבפנים, ואינן מקדשות את הנכנס להן אלא על ידי הכהן המקדש בפיו, ולפיכך אין מתקדש אלא כפי צורך הקרבן ולא יותר, ומאחר שאין הקרבן צריך את הנופל חוץ לכלי, אין הנופל מתקדש.

ולדעת רבי יוסי – **בין מידות הלח ובין מידות היבש, נתקדשו מבפנים ולא מבחוץ**, ולכן אינן מקדשות אלא מה שנכנס לתוכן, ולא מה שנגע בהן מלמעלה בלא להיכנס לתוכן. ומכל מקום, יש חילוק בין מידות הלח למידות היבש מחמת המציאות, כי הממלא כלי בדבר לח כיון ושמן, כל

מה ששופך נכנס בכלי, ודוחף את מה שלפניו כלפי מעלה, ואם כן כשמילא יותר מדאי, ונשפך מהכלי החוצה, כל מה שנשפך היה תחילה בתוך הכלי, ונתקדש, [ואחר כך נעקר ממנו]. אבל הממלא כלי בדבר יבש כתבואה, כל הנכנס עומד במקומו, ואין הבא דוחפו החוצה, ואם כן כשמילא יותר מדאי, ונשפך הנותר החוצה, לא נכנס מעולם לתוך כלי, ולא נתקדש.

מדוע המידות מקדשות יותר מהצורך

מתוך הסוגיה מבואר, שכשנכנס לח או יבש לכלי שרת, נתקדש, אף על פי שאין בו צורך, [כגון במידת הלח, לדעת רבי יוסי, שמקדשת את הנשפך החוצה משום שהיה בתוכה, אף על פי שאין צריך לכל הנשפך אלא למה שבתוך הכלי].

לדעת רב דימי בר שישנא משמיה דרב – כן הוא דין תורה, כי כלי שרת מקדשים את הנכנס לתוכם אף שלא מדעת, ואף שלא לצורך.

ולדעת רבינא – מעיקר הדין, אין כלי שרת מקדשים אלא את הנצרך להתקדש בהם, והדין הנ"ל, שהבירוצים מתקדשים אף שהם יותר מכדי צורך הקרבן, הוא גזרת חכמים, שחששו, שמא יאמרו, מוציאין מכלי שרת לחול, כלומר אם יהא דין הבירוצים חולין, הרואים זאת, שנוהגים בהם כחולין, היו טועים וסבורים, שנשפכו מהכלי ממש, ולא היו בירוצים, ועל ידי כן היו למדים בטעות, שגם דבר שמתקדש בכלי שרת כדין, ניתן להוציאו לחולין.

לחם הפנים מחוסר זמן

מעיקר הדין, זמן סידור לחם הפנים ובזיכי הלבונה על השלחן הוא בשבת, שנאמר, "ביום השבת ביום השבת יערכנו לפני ה' תמיד מאת בני ישראל ברית עולם", ודינו לעמוד על השלחן שבעה ימים עד שבת הבאה, שאז מקטירים את בזיכי הלבונה, והלחם מתחלק לכהנים שנאמר.

ואם ארע שלא סידרו את הלחם על השלחן בשבת אלא אחר השבת, אי אפשר להקטיר את הבזיכים בשבת שאחרי כן, כי עדיין לא עברו על הלחם שבעה ימים משבת לשבת, והרי הוא כמחוסר זמן.

ולכן ימתינו עד השבת השניה, ואז יקטירו את הלבונה, ויחלקו את הלחם לכהנים.

ואף על פי שזמנו להיות על השלחן שבעה ימים, ועתה היה עליו יותר משבעה ימים, אינו נפסל בכך, כי כל זמן שהוא על השלחן, ולא הגיע זמנו להתחלק, אינו נפסל בלינה.

ואין לגזור על כך, שמא הרואה זאת יטעה לומר, שכל דבר שנתקדש בכלי שרת אינו נפסל בלינה בעודו בכלי, כי את הנעשה על השולחן שבתוך המקדש אין רואים אלא הכהנים, והכהנים יודעים שהסיבה שלא נפסל הלחם בלינה, כי עדיין לא הגיע זמנו בשבת הראשונה, שהכהנים בקיאים הם, ולא יטעו מחמת זה להתיר שאר דברים שלנו בכלי שרת.

מותר נסכים לקיץ המזבח

אין דרך כבוד שיהיה המזבח בטל מהקרבה, ולכן, בכל זמן שאין קרבנות להקריב, מקריבים עליו עולות נדבה של ציבור, הנקראים קיץ המזבח. ומבואר במסכת שקלים שהיו קונים את העולות הללו ממותר נסכים.

לדעת רבי חייא בר יוסף – הכוונה לבירוצי מידות, כלומר, כל מה שנשפך מהמידות, כשנתנו בהם נסכים יתר על המידה, מוכרים אותן, וקונים בו עולות לקיץ המזבח. וכן שנינו בברייתא, שכששפך למידה יותר מדאי, מביא את המותר עם קרבן אחר הזקוק לנסכים, ואם אין קרבן אחר הזקוק למותר, מביאים בו עולות לקיץ המזבח.

ולדעת רבי יוחנן – הכוונה למה שמרוויח הקדש בקניית מנחות נסכים, כמו ששנינו, שכשהקדש נתנו מעות לצורך קניית תבואה למנחות נסכים של כל השנה, וקיבל עליו המוכר לתת שלוש סאין בסלע, [כפי השער של אותה שעה], ולאחר מכן הוזלה התבואה, להיות ארבע סאין בסלע, על המוכר לתת ארבע סאין לכל סלע שקיבל, ונמצא שיש ביד הקדש תבואה מרובה מכדי מה שהיו צריכים, ואותו מותר, מוכרים אותו, וקונים בו עולות לקיץ המזבח. וכן שנינו בברייתא.

פרשת מנחות ונסכים הבאים עם הקרבנות:

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִבְאוּ אֶל אֶרֶץ מוֹשְׁבֵתֵיכֶם אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם. וַעֲשִׂיתֶם אִשָּׁה לַה' עֹלָה אוֹ זֶבַח לְפֶלֶא נֶדֶר אוֹ בְנִדְבָה אוֹ בְּמַעֲדֵיכֶם לַעֲשׂוֹת רִיחַ נִיחַח לַה' מִן הַבֶּקָר אוֹ מִן הַצֹּאן. וְהַקָּרִיב הַמִּקְרִיב קָרְבָּנוֹ לַה' מִנְחָה סֹלֶת עֶשְׂרוֹן בְּלוֹל בְּרִבְעֵית הַהֵיזֶן שָׁמֶן. וַיִּזֶן לְנֶסֶךְ רְבִיעֵית הַהֵיזֶן תַּעֲשֶׂה עַל הָעֹלָה אוֹ לְזֶבַח לְכַבֵּשׁ הָאֶחָד. אוֹ לְאֵיל תַּעֲשֶׂה מִנְחָה סֹלֶת שְׁנֵי עֶשְׂרִינִים בְּלוּלָה בְּשָׁמֶן שְׁלִשִׁית הַהֵיזֶן. וַיִּזֶן לְנֶסֶךְ שְׁלִשִׁית הַהֵיזֶן תַּקְרִיב רִיחַ נִיחַח לַה'. וְכִי תַעֲשֶׂה בֶן בֶּקָר עֹלָה אוֹ זֶבַח לְפֶלֶא נֶדֶר אוֹ שְׁלָמִים לַה'. וְהַקָּרִיב עַל בֶּן הַבֶּקָר מִנְחָה סֹלֶת שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִינִים בְּלוֹל בְּשָׁמֶן חֲצִי הַהֵיזֶן. וַיִּזֶן תַּקְרִיב לְנֶסֶךְ חֲצִי הַהֵיזֶן אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח לַה'. כֶּכָּה תַעֲשֶׂה לְשׂוֹר הָאֶחָד אוֹ לְאֵיל הָאֶחָד אוֹ לְשֵׁה בְּכַבְשִׁים אוֹ בְּעִזִּים. כִּמְסַפֵּר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כֶּכָּה תַעֲשׂוּ לְאֶחָד כִּמְסַפֵּרָם. כָּל הָאֲזָרָח יַעֲשֶׂה כֶּכָּה אֶת אֵלָה לְהַקְרִיב אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח לַה'. וְכִי יִגֹּר אֶתְכֶם גֵּר אוֹ אֲשֶׁר בְּתוֹכְכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם וַעֲשֶׂה אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח לַה' כַּאֲשֶׁר

תעשו כן ועשה. הקהל חקה אחת לכם ולגר הגר חקת
עולם לדורתיכם ככם כגר יהיה לפני ה'. תורה אחת
ומשפט אחד יהיה לכם ולגר הגר אתכם.

הקרבנות הטעונים נסכים

אלו הם הקרבנות הטעונים נסכים: (א) עולות
יחיד, בין חובה ובין נדבה, ועולות ציבור. (ב)
שלמי יחיד, בין חובה ובין נדבה, ושלמי ציבור. (ג)
תודה. (ד) חטאת מצורע. (ה) אשם מצורע. (ו)
עולת ראייה. (ז) שלמי חגיגה. (ח) ולדות קדשים.
(ט) תמורות של עולה ושלמים. (י) עולה הבאה מן
המותרות [=עולת קיץ המזבח]. (יא) אשם שניתק
לרעיה ושחטו לשם עולה. (יב) כל הזבחים
שנזבחו שלא לשמן.

ואלו הם הקרבנות שאינם טעונים נסכים: (א)
בכור. (ב) מעשר בהמה. (ג) פסח. (ד) כל החטאות,
בין חטאת יחיד בין חטאת ציבור, [חוץ מחטאת
מצורע]. (ה) כל האשמות [חוץ מאשם מצורע].

ורוב הדינים הללו למדים מהכתובים [בפרשת

שלח], שבהם אמרה תורה להביא מנחות ונסכים

עם הקרבנות:

"ועשיתם אשה לה' עלה" – מכאן שהפרשה

מדברת בעולה, ויש להביא עם העולה מנחת

נסכים.

"או זבח" – מכאן שהפרשה מדברת גם בשלמים,

ויש להביא עימם מנחת נסכים.

"או זבח" – לרבות תודה, שגם היא תהא טעונה
מנחת נסכים. והטעם שצריך ריבוי בפני עצמו
לתודה, ואינה בכלל שלמים לענין זה, כי היה
מקום לומר, שתודה הטעונה ארבעה מיני
לחמים, יהיו הלחמים תחת הנסכים, ולא תהא
טעונה נסכים. [ואף על פי שמצינו, ששלמי נזיר
שיש עימם לחמים טעונים נסכים, מכל מקום
היה אפשר לומר, שתודה אינה טעונה נסכים,
שכן היא טעונה ארבעה מיני לחמים, ואינה
כשלמי נזיר הטעונים שני מיני לחמים בלבד].

"לפלא נדר או בנדבה" – להוציא דברים שאינם
באים בנדר ובנדבה, אלא בחובה בלבד, כגון בכור
מעשר ופסח חטאת ואשם, [חוץ מחטאת ואשם
של מצורע, שמפורש בהם בתורה שטעונים
מנחת נסכים, שנאמר, "וביום השמיני יקח שני
כבשים תמימים [אחד לחטאת ואחד לאשם] וכבשה
אחת בת שנתה תמימה [לחטאת] ושלשה עשרנים
סלת מנחה בלולה בשמן [לנסכי שלושה כבשים
הללו], ולהלן יתבאר מנין שטעונים גם נסכים].

"או במעדיכם" – לרבות קרבנות חובה הבאים
במועדים, כגון עולת ראייה [שיש להביאה מהכתוב
"ולא יראו פני ריקם"], ושלמי חגיגה, שיהיו
טעונים נסכים. אבל [אין לומר, שבא הכתוב
ללמד שקרבנות ציבור של המועדים יהיו טעונים
נסכים, כי בכל מוספי המועדים מפורש בכתוב
שהעולות והשלמים טעונים נסכים, ואין צריך
ללמוד זאת מהריבוי הכתוב כאן. וכמו כן אין
לומר, שיש ללמוד מהכתוב הזה, שחטאות ציבור
של מוספי המועדים שלא נתפרש בהם נסכים,
יהיו טעונים נסכים, כי נאמר בענין, "וכי תעשה
בן בקר עלה או זבח לפלא נדר או שלמים לה'. והקריב על
בן הבקר ...", ולא היה צריך לכתוב זאת שהרי
כבר נכתב בתחילת הענין שפרשת נסכים מדברת
גם בבקר ודי היה לכתוב בתחילת נסכי בקר
והקריב על בן הבקר ...", ומתוך שנאמר "וכי
תעשה בן בקר ...", למדנו, שאין הפרשה מדברת
אלא בקרבנות הבאים בנדבה כבן בקר, הבא
בנדבה, להוציא קרבנות חטאת שאינם באים
בנדבה.

"לעשות ריח ניחח לה' מן הבקר או מן הצאן" – לדעת
רבי יאשיה, הכתוב הזה בא ללמד, שאין נסכים
אלא מבקר וצאן, ולהוציא עולת העוף, שאינה
טעונה נסכים. ולדעת רבי יונתן, הכתוב שנאמר
בו "מן הבקר או מן הצאן", בא ללמד, שהאומר הרי
עלי עולה, בלא לפרש איזו בהמה יביא, רשאי
להביא בקר או צאן, [אבל לולא הכתוב הזה, היה
מקום לומר, שהאומר הרי עלי עולה, בלא לפרש
בהמה, יביא גם בקר וגם צאן, שנאמר בפרשת
עולה, "אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבקמה
מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם". ולדעת
רבי יאשיה, מתוך שבאותה פרשה חילקה תורה
דין בקר לעצמו, ודין צאן לעצמו, שנאמר, "אם
עלה קרבנו מן הבקר ... ואם מן הצאן קרבנו ...",
יש ללמוד, שהאומר הרי עלי עולה, בלא לפרש
בהמה, יביא עולה אחת ולא שתיים], ולדעת רבי
יונתן, דין זה שעולת העוף אינה טעונה נסכים,
למד מהכתוב "זבח", שאין זבח אלא בהמה, ולא
עוף, שהוא נמלק ולא נזבח.

ומתוך שנאמר כלל "ועשיתם אשה לה'", ופרט
"עלה או זבח", וכלל "לעשות ריח ניחח לה'" –
יש ללמוד, שכל שהוא כעין הפרט, "עלה או
זבח", שאינו דבר שהוא חובה, הרי הוא בכלל
הפרשה, וטעון נסכים, ובכלל זה, ולדות קדשים,
ותמורת קדשים, ועולה הבאה מן המותרות,
ואשם שניתק לרעיה, וכל הזבחים שנזבחו שלא
לשמן.

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

[פתרון לבעלי חשבונות מוגבלים](#)